

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-54/2378(15637)

"22" 01 2020 р.

ВИСНОВОК

**на проект Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України з реалізації вимог Конституції
та міжнародного права щодо питань мінімальних гарантій
в оплаті праці»**

Метою проекту, як це вказано у пояснювальній записці до нього, є «виведення працюючої людини із зони бідності через забезпечення купівельної спроможності низькооплачуваних категорій працівників в умовах ринкових цін на товари та житлово-комунальні послуги, а також мінімізації потреби працівників і членів його сім'ї у державних субсидіях і допомогах як малозабезпечених». Для цього пропонується внести відповідні зміни до Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП), законів України «Про оплату праці», «Про прожитковий мінімум», «Про колективні договори і угоди», «Про індексацію грошових доходів населення» та «Про Регламент Верховної Ради України». Згідно з цими змінами, зокрема: розмір мінімальної заробітної плати (далі – МЗП) має бути не менше 150 відсотків встановленого законом розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, а мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється в розмірі, що перевищує вказану величину; розмір МЗП визначається, зокрема, з урахуванням фактичного прожиткового мінімуму для працездатних осіб; уточнюється порядок встановлення та затвердження прожиткового мінімуму.

Розглянувши проект, Головне управління, підтримуючи його загальну спрямованість на посилення державних гарантій у сфері оплати праці, разом з тим, вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступне.

1. Звертаємо увагу, що нова частина, якою доповнюється ст. 95 КЗпП, де визначається порядок підвищення МЗП у разі перевищення протягом двох місяців підряд фактичного рівня інфляції над плановим, не узгоджується з передбаченими у цьому проекті змінами до ст. 9 Закону України «Про оплату праці», згідно з якими розмір МЗП встановлюється і переглядається відповідно до ст. ст. 9 і 10 Закону України «Про оплату праці».

Крім цього, вказане питання доцільніше перенести до ст. 10 названого Закону, оскільки саме у ній згідно з її назвою має визначатися порядок встановлення та перегляду розміру МЗП.

Зазначимо також, що запропонований у проекті механізм підвищення МЗП передбачає лише ініціювання Кабінетом Міністрів України перед

Верховною Радою України внесення відповідних змін до Державного бюджету України, а не прийняття відповідного закону.

Останнє зауваження стосується також запропонованих змін до ст. 4 Закону України «Про прожитковий мінімум» щодо ініціювання Кабінетом Міністрів України підвищення розміру прожиткового мінімуму.

2. У проекті пропонується доповнити ст. 96 КЗпП новою частиною, згідно з якою оплата праці працівників найнижчої кваліфікації при застосуванні інших, ніж тарифна, систем оплати праці встановлюється у порядку, визначеному у ст. 11 Закону України «Про оплату праці». Проте у цій статті зазначеного Закону визначається порядок встановлення мінімальних розмірів ставок (окладів) заробітної плати, в той час як поняття «оплати праці» є значно ширшим і включає, зокрема, визначені у ст. 12 названого Закону інші норми і гарантії.

Це зауваження стосується також аналогічних змін, які пропонується внести до ст. 6 Закону України «Про оплату праці».

3. У змінах до ст. 9 Закону України «Про оплату праці» запропоновано визначення розміру МПЗ, зокрема, з урахуванням потреб працівників та їх сімей; середнього рівня заробітної плати; фактичного прожиткового мінімуму для працездатних осіб; індексу споживчих цін; продуктивності праці; рівня зайнятості та інших економічних умов; податків, обов'язкових зборів та внесків. Проте залишається незрозумілим, як за допомогою цих різнопланових за своєю природою показників, деякі з яких взагалі невизначені (наприклад, інші економічні умови), визначити МЗП. Тобто у проекті відсутній механізм реалізації цих положень.

Крім того, слід врахувати, що згідно зі ст. 5 Закону України «Про прожитковий мінімум» в Україні розраховується «фактичний *розмір* прожиткового мінімуму на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення», а не «фактичний прожитковий мінімум», про який йдеться у проекті.

4. Серед зауважень до ст. 11 Закону «Про оплату праці» зазначимо такі:

4.1. У ч. 1 цієї статті передбачається, що мінімальні розміри ставок (окладів) заробітної плати визначаються генеральною та галузевими (міжгалузевими) угодами. Однак це не узгоджується з ч. 2 цієї статті, згідно з якою мінімальний розмір ставки (окладу) заробітної плати встановлюється *колективною* угодою, до системи яких, крім генеральної угоди та галузевих (міжгалузевих) угод, відносяться також територіальні угоди (ст. 2 Закону України «Про колективні договори і угоди»).

4.2. Зі змісту нової редакції цієї статті залишаються невизначеними особливості визначення мінімальних розмірів ставок (окладів) заробітної плати працівників загальних (*наскрізних*) професій (*посад*).

4.3. Управління не вбачає необхідності в окремому затвердженні Кабінетом Міністрів України за погодженням зі сторонами соціального діалогу підвищувальних галузевих коефіцієнтів, як це передбачено у ч. 3 цієї статті, оскільки мінімальні розміри ставок (окладів), для встановлення яких

вони використовуються, визначаються у галузевих (міжгалузевих) угодах. У зв'язку з цим вважаємо, що вказані коефіцієнти зручніше визначати безпосередньо у таких угодах.

Це зауваження стосується також аналогічних змін, які пропонується внести до ст. 8 Закону України «Про колективні договори і угоди».

5. Дискусійними виглядають запропоновані у проекті зміни до ст. 154 Регламенту Верховної Ради України щодо надання права представникам Спільного представницького органу об'єднань профспілок та Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні представляти свої позиції щодо розміру державних мінімальних соціальних гарантій на пленарному засіданні під час представлення проекту закону про Державний бюджет України у Верховній Раді України. Це пояснюється тим, що позиція зазначених учасників соціального діалогу має бути врахована під час визначення розміру прожиткового мінімуму у Кабінеті Міністрів України, яке відбувається *за участю та погодженням* зі сторонами соціального діалогу (ч. 3 ст. 4 Закону України «Про прожитковий мінімум» у редакції проекту), а тому необхідність виступу зазначених осіб у Верховній Раді України з вказаного питання неочевидна.

Крім цього, у цих змінах бажано уточнити, про які державні мінімальні соціальні гарантії у них йдеться.

6. Звертаємо увагу, що у законопроекті про внесення змін до законодавчих актів, зміни до законів мають розташовуватися у хронологічному порядку їх прийняття, тобто у п. 2 розділу I проекту мають бути розташовані зміни до Закону України «Про колективні договори і угоди», а не зміни до Закону України «Про оплату праці», як це передбачено у проекті.

Крім цього, текст запропонованих змін до законодавчих актів у самому законопроекті відрізняється від його тексту у порівняльній таблиці до проекту, що суттєво ускладнює його аналіз.

7. Звертаємо увагу на необхідність дотримання вимог ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та ст. 27 Бюджетного кодексу України щодо подання суб'єктами права законодавчої ініціативи фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень до бюджету та/або втрат бюджету). Причому за змістом вказаних положень ця вимога стосується всіх законопроектів незалежно від того, коли відбудуться відповідні зміни показників бюджету. Тому посилання у пояснювальній записці до проекту, що «реалізація положень проекту Закону потребує фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України в обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України, а на момент внесення не потребує коштів», не звільняє суб'єктів права законодавчої ініціативи від обов'язку подання належного фінансово-економічного обґрунтування.

Таке обґрунтування до проекту має бути надано з урахуванням того, що у разі, якщо запропоновані зміни показників бюджету передбачають

зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету, до законопроекту подаються пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

8. Виходячи з вимог ст. 116 Конституції України, згідно з якою Кабінет Міністрів України забезпечує проведення політики у сфері праці та соціального захисту, Головне управління вважає, що щодо внесеного законопроекту доцільно отримати відповідний експертний висновок Уряду.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Л. Демчук